

اثر رقابت‌جویی بر سرعت حرکتی: شواهدی برای کاربرد یافته‌های شناخت اجتماعی در ورزش

Effect of Competitiveness on Motor Speed: Evidence for Applying Social Cognitive Findings in Sport

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۱۱/۱۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۲/۱۴

مصطفی تیموری خروی^۱، بهروز عبدلی^۲،
وحید نجاتی^۳

M. Teymuri, B. Abdoli, V. Nejati

Abstract

Competitiveness is a base of sport success that represent in social situations. The purpose of present study is evaluation of correlation between competitiveness and motor speed. In this cross sectional study, forty five student of Shahid Beheshti University performed a motor speed task in three situations of alone and with one or three competitor. One Way ANOVA is used for analysis. Findings show that with increasing number of competitor motor speed is increased ($P < 0.01$). Competitive atmosphere is a factor that influences motor function. So, the performance in the skills in which movement velocity is important, would be enhance when competitive atmosphere increases.

Key Words: Competitiveness, motor speed, Social Cognition.

چکیده

رقابت‌جویی از پیش‌نیازهای موفقیت‌های ورزشی است که در موقعیت‌های اجتماعی نمود پیدا می‌کند. مطالعه حاضر، با هدف بررسی رابطه بین سرعت حرکت و رقابت طراحی شده است. در این مطالعه مقطعی، ۴۵ نفر از دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی به صورت یک نفره، دو نفره و چهار نفره در اجرای یک تکلیف سرعت حرکتی با یکدیگر به رقابت پرداختند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون آماری آنالیز واریانس شد. نتایج تحقیق مشخص کرد با افزایش تعداد افراد، سرعت حرکت افراد نیز افزایش می‌یابد؛ بنابراین، جو رقابتی از عوامل مؤثر بر عملکرد حرکتی است و در مهارت‌هایی که سرعت حرکتی در آن‌ها اهمیت زیادی دارد، عملکرد با افزایش جو رقابتی بهبود می‌یابد.

کلیدواژه‌های فارسی: رقابت‌جویی، سرعت حرکتی، شناخت اجتماعی.

۱. دانشجوی کارشناس ارشد دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسئول)
Email: m.tymuri3@gmail.com

۲. دانشیار دانشگاه شهید بهشتی
Email: behrouz.abdoli@gmail.com

۳. استادیار دانشگاه شهید بهشتی
Email: Nejati@sbu.ac.ir

مقدمه

امروزه، علم روان‌شناسی ورزشی که شاخه‌ای جدید در علم ورزش است، در کنار سایر علوم ورزشی که سعی دارند ورزشکاران را از جنبه‌های گوناگون فیزیولوژیک، روانی، و آمادگی جسمانی بررسی کنند در جستجوی پاسخ دادن به سؤالات مختلف رفتار انسانی در حیطه ورزش است و با افزایش مهارت‌های روانی ورزشکاران سعی بر بهبود هر چه بهتر عملکرد ورزشکاران دارد (گیل^۱، ۲۰۰۰). نتایج تحقیقات نشان می‌دهد باور به پیروز شدن در ورزش به تلاش و پشتکار فرد بستگی دارد و داشتن ویژگی رقابت‌جویی و رفتار مبارزه‌طلبی نیز انگیزش موفقیت، پیروزی و اجرای ورزشی بهتر را به همراه دارد (وینبرگ و گولد^۲، ۱۹۹۵). برای بررسی عوامل مؤثر در برانگیختن افراد باید به عوامل فردی و محیطی توجه داشت. یکی از عوامل محیطی مهم در دنیای ورزش، رقابت جویی و رقابت است. یکی از جنبه‌های رقابت، برانگیختگی است و افراد زیادی رقابت را برای ایجاد انگیزش و پیشنهاد و استفاده کرده‌اند (گیل، ۲۰۰۰). انگیزه‌های رقابتی به‌عنوان میل و تلاش برای موفقیت در رقابت، شرکت جدی در ورزش و دستیابی به مهارت ورزشی بیان شده است (گیل و دیتسر^۳، ۱۹۸۸) و ویلیس (۱۹۸۲) ابعاد آن را به صورت سه بُعد توان انگیزشی، انگیزه کسب موفقیت و انگیزه ترس از شکست تعیین کرد. توان انگیزش، به‌عنوان قدرت تأثیرگذاری بر رفتار و احساسات ورزشکاران هم‌تیمی در حین رقابت بیان شده است. ورزشکارانی که توان انگیزشی بیشتری دارند، می‌توانند بر رفتار و احساسات سایر ورزشکاران تأثیر انگیزشی بیشتری داشته باشند. انگیزه کسب موفقیت، بُعد دیگر انگیزه‌های رقابتی است که موجب تلاش بیشتر ورزشکاران برای

دستیابی به موفقیت و پیروزی می‌شود. ترس از شکست نیز بُعد دیگری است که بیانگر حالتی نسبتاً پایدار در ورزشکاران برای پرهیز از شکست است و اغلب ورزشکارانی که ترس از شکست زیادی دارند، می‌کوشند موقعیت‌های رقابتی را به صورت غیررقابتی تغییر دهند تا از شکست جلوگیری کنند (به نقل از نوربخش، ۱۳۸۵). برای بررسی رقابت‌جویی، عملکرد افراد شرکت‌کننده در رقابت که در مقابل یکدیگر قرار گرفته‌اند توسط فردی که از مقیاس آگاهی دارد با یکدیگر و با برخی از استانداردها ارزیابی می‌شود (حبیبی و همکاران، ۲۰۰۹). به عقیده مارتنز، رقابت-جویی رفتاری برای پیشرفت در موقعیت رقابت است که عنصر اساسی در آن ارزشیابی اجتماعی است که منشأ و اساس آن مدل سیستمیک نورون‌های آینه‌ای در مغز است (گلس^۴، ۲۰۰۳؛ گلس و گولدمن^۵، ۱۹۹۸). نورون‌های آینه‌ای نورون‌های حسی - حرکتی هستند که وقتی فرد انواع مشخصی از حرکات را اجرا یا مشاهده می‌کند، تحریک می‌شوند (ریزولتی^۶ و همکاران، ۱۹۹۶ الف و ب). پس از کشف نورون‌های آینه‌ای^۷ شواهد نشان داد که قسمت اعظم اعظم سیستم حرکتی انسان صرفاً با دیدن فعالیت حرکتی یا اجرای حرکت توسط خود فرد فعال می‌شود. مطالعات تصویربرداری مغز نشان داده است مشاهده فعالیت حرکتی، مانند موقعیتی که فرد مهارت را اجرا می‌کند، موجب فعال شدن قشر آینه‌ای و پیش حرکتی می‌شود (آدولفز^۸، ۲۰۰۳). شاید به همین علت مارتنز منشأ رقابت‌جویی را که در آن افراد در مقابل یکدیگر به اجرای مهارت‌های حرکتی می‌پردازند، به مدل سیستمیک نورون‌های آینه‌ای در مغز نسبت می‌دهد.

4. Gallese
5. Goldman
6. Rizzolatti
7. Mirror neuron
8. Adolphs

1. Gill
2. Weinberg & Gold
3. Gill & Deeter

به عقیده روان‌شناسان ورزشی، حس رقابت جویی اولاً یکی از ویژگی‌های بارز افراد موفق است و ثانیاً به دلیل تشویق ورزشکار به تلاش بیشتر در بهبود اجرای ورزشی و افزایش اعتماد به نفس نقش عمده‌ای دارد (احمدی و همکاران، ۲۰۰۹). استرس برنده شدن، تعداد و شدت برخوردهای فیزیکی و روانی در جریان بازی را افزایش می‌دهد. از سوی دیگر، هجوم تماشاچیان، سطح انتظارات آنان و کسب نتایج ضعیف، آشفتگی روانی را برای ورزشکار به بار می‌آورد که بسیاری از بازیکنان در روز رقابت آن را به خوبی احساس و تجربه کرده‌اند (فرزادنگی، ۲۰۱۰). نتایج تحقیقات همچنین ثابت کرده‌اند باور به پیروز شدن در ورزش به تلاش و پشتکار فرد بستگی دارد و داشتن ویژگی رقابت‌جویی و رفتار مبارزه‌طلبی ارتباط زیادی با انگیزش موفقیت، پیروزی و اجرای ورزشی بهتر دارد (احمدی و همکاران، ۲۰۰۹).

شرکت در رقابت، خواه در موقعیت ورزشی یا در موقعیت غیر ورزشی، استرس زاست (فرزادنگی، ۲۰۱۰). استرس فیزیولوژیک و روانی جزء جدایی‌ناپذیر رقابت است و شرکت در رقابت، موجب برهم خوردن هموستاز می‌شود. نتایج مطالعات دو دهه اخیر، افزایش بیشتر تستوسترون بزاق را در برندگان پس از قماربازی و مسابقه شطرنج، نسبت به بازندگان نشان داده است. همچنین مطالعاتی که در زمینه رقابت‌های ورزشی همراه با فعالیت جسمانی مانند فوتبال، هاکی و گلف انجام شده نتایج مشابهی را گزارش نموده‌اند. هر نوع استرس جسمانی (فعالیت‌های بدنی) یا روان‌شناختی (استرس ناشی از هیجان) سبب تحریک هیپوتالاموس و ترشح عامل آزادکننده کورتیکوتروپین می‌شود که در نهایت به افزایش ترشح کورتیزول از غده فوق کلیوی منجر می‌شود. کورتیزول ترشح شده به سادگی وارد سلول‌های مغز می‌شود و افزایش یا کاهش آن ممکن است موجب تغییر رفتار شود (فرزادنگی، ۲۰۱۰).

دیدگاه‌های مختلفی درباره رقابت و رقابت‌جویی وجود دارد. دیدگاه فردمداری بر ویژگی‌های فردی تأکید دارد و آن را عامل اصلی در انگیزش می‌داند. دیدگاه موقعیت‌مداری مهم‌ترین عامل انگیزشی مؤثر بر رفتار را وضعیت محیطی می‌داند. دیدگاه تعاملی به تعامل بین فرد و محیط در ایجاد رفتار انگیزشی معتقد است و بهترین شیوه برای درک انگیزش را بررسی تعامل عوامل مربوط به فرد و محیط می‌داند (گولد و وینبرگ، ۲۰۰۳).

اولین تحقیقی که تأثیر رقابت را بر عملکرد سنجید، تحقیق تریپلت^۱ بود. تریپلت نشان داد دوچرخه‌سواران زمانی که با دوچرخه سوار دیگری به رقابت می‌پردازند، نسبت به زمانی که با ساعت رکورد می‌گیرند، رکوردهای بهتری بر جای می‌گذارند (تریپلت، ۱۸۹۸). تحقیقات گیل (۲۰۰۰) نیز با سه نمونه از آزمودنی‌ها (دو گروه دانشجویی و یک گروه دانش‌آموز) نشان داد نمرات رقابت‌گرایی افرادی که در ورزش‌های رقابتی شرکت کرده بودند، از شرکت‌کنندگان ورزش‌های غیررقابتی بیشتر بود. نتایج نشان داد گروه رقابت‌گرایی ورزش‌های اجتماعی و دو نفری، در مقایسه با گروه رقابت‌گرا و غیررقابت‌گرایی انفرادی حس رقابت‌جویی و پیروزی‌گرایی بیشتری داشتند. این یافته از دیدگاه تعاملی حمایت می‌کند؛ زیرا بیان می‌کند تعامل عوامل درون‌فردی و موقعیتی در مجموع بر رفتار ورزشی مؤثرند (به نقل از بهرام، ۱۳۸۲) در حالی که ماگوریستا^۲ و همکاران بیان کردند کردند افراد دارای سطح بالای رقابت‌جویی و هدف‌گرایی در سطح متوسطی از موفقیت در عملکرد ورزشی قرار دارند (ماگوریستا و همکاران، ۲۰۰۴).

اهمیت حس رقابت‌جویی در مورد عملکرد ورزشی تا حدی مورد توجه قرار گرفته که در برخی تحقیقات نشان داده شده که حس رقابت‌جویی زیاد موجب کاهش اضطراب رقابتی و افزایش اعتماد به نفس شده

1. Triplett
2. Magouritsa

است (بهرام و شفیع‌زاده، ۲۰۰۳). پژوهش‌های مختلف در زمینه بررسی حالات هیجانی و اضطرابی ورزشکاران رشته‌های مختلف، قبل و حین رقابت، نشان‌دهنده اهمیت این حالات روانی بر عملکرد بهینه ورزشکاران و نتیجه‌گیری آن‌ها در مسابقات است (یوسفی و همکاران، ۲۰۱۰). به عقیده روان‌شناسان ورزش حس رقابت‌جویی در بهبود اجرای ورزشی نقش عمده‌ای دارد (احمدی و همکاران، ۲۰۰۹) و رقابت می‌تواند از طریق افزایش انگیزتگی موجب بهبود سرعت حرکت افراد شود (حبیبی و همکاران، ۲۰۰۹).

تحقیقات زیادی مانند گیل (۱۹۸۸)، امانوئل^۱ و همکاران (۲۰۰۰) و الیزابت^۲ و همکاران (۲۰۰۵) به بررسی رابطه بین رقابت‌جویی و جنسیت پرداخته‌اند و بیان کرده‌اند که پسران رقابت‌جوترند. تحقیقات دیگری نیز مانند گیل و همکاران (۱۹۹۱)، فینکنبرگ^۳ و همکاران (۱۹۹۸) و جان و سوین^۴ (۱۹۹۲) به بررسی رقابت‌جویی در ورزشکاران و غیر ورزشکاران پرداخته‌اند و نتایج نشان داد ورزشکاران رقابت‌جوترند. تا کنون هیچ مطالعه‌ای اثر مستقیم جو رقابتی را بر توانایی‌های زیربنایی مهارت‌های حرکتی از قبیل سرعت حرکتی بررسی نکرده است؛ زیرا تأثیر جو رقابتی، بسته به توانایی‌های درگیر در مهارت‌های حرکتی، می‌تواند متفاوت باشد؛ به‌عنوان مثال گروس و گیل (۱۹۸۲) تأثیر رقابت را بر تکلیف پرتاب دارت بررسی کردند. نتایج آن‌ها نشان داد زمانی که بر سرعت تأکید می‌شود، رقابت، سرعت را بهبود می‌دهد، ولی زمانی که بر دقت تأکید می‌شود، آزمودنی‌ها در رقابت کندتر می‌شوند (به نقل از حبیبی، ۱۳۸۹). استارکز و آلارد (۱۹۸۳) نیز نتیجه گرفتند رقابت، سرعت را هم در بازیکنان و هم غیربازیکنان

افزایش می‌دهد (به نقل از حبیبی، ۱۳۸۹). در مورد اهمیت رقابت بر توانایی سرعت حرکتی نتایج تحقیقات نشان می‌دهد برای موفقیت در بیشتر ورزش‌های رقابتی مانند کریکت (کوک و استریک، ۲۰۰۰)، بیسبال (ایلیوت و آندرسون، ۱۹۹۰)، فوتبال آمریکایی، واترپولو (بلومفیلد، بلانکسبای، اکلاند و آلیسون، ۱۹۹۰) و هندبال (هووف و المسباک، ۱۹۹۵؛ وان موجین، جوریس، کیمپر و اسکینو، ۱۹۹۱) توانایی پرتاب با حداکثر سرعت و دقت عاملی حیاتی به حساب می‌آید (به نقل از فرستون، ۲۰۰۸).

باید توجه داشت تمرین به تنهایی نمی‌تواند آمادگی ورزشکار را برای به‌دست آوردن بیشترین کارایی، به‌ویژه هنگام اجرای مهارت‌های سرعتی تأمین کند و احتمالاً عوامل دیگری نیز هستند که می‌توانند روی سرعت حرکتی اثرگذار باشند. در این مورد، نقش مهم رقابت‌جویی در تحقیقات به اثبات رسیده است (احمدی و همکاران، ۲۰۰۹)؛ بنابراین بین جو رقابتی و سرعت حرکتی وجود رابطه‌ای احتمالی پیش‌بینی می‌شود و احتمالاً در موقعیت‌های رقابتی متفاوت (فردی و گروهی) سرعت حرکت نیز متفاوت خواهد بود. از آنجا که بررسی اثر جو رقابتی بر توانایی سرعت حرکتی توسط پرسشنامه‌های مربوط امکان‌پذیر نیست، در مطالعه حاضر از نرم‌افزاری که قابلیت ارزیابی سرعت را دارد، برای بررسی اثر جو رقابتی بر سرعت حرکتی استفاده شد تا از این طریق بتوان به این سؤالات پاسخ داد: آیا سرعت حرکتی در موقعیت‌های رقابتی مختلف (یک نفره، دو نفره و چهار نفره) متفاوت است؟ آیا موقعیت رقابتی شدیدتر با سرعت حرکت بیشتری همراه خواهد بود؟

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر، نیمه‌تجربی و شامل سه گروه تجربی است. جامعه آماری این پژوهش را دانشجویان

1. Emmanouil
2. Elizabeth
3. Finkenberg
4. Jones & Swain

جویی از عوامل مؤثر بر عملکرد در موقعیت رقابتی متفاوت است (حبیبی و همکاران، ۲۰۱۰) و از آنجا که در مطالعه حاضر، آزمودنی‌هایی که مهارت ملاک را در موقعیت یک نفره اجرا کردند، همان آزمودنی‌هایی بودند که مهارت را در موقعیت دو نفره و چهار نفره اجرا کردند، سطح رقابت‌جویی گروه‌ها کنترل شد. گفتنی است برای کنترل عواملی مانند خستگی، تغییر در انگیزش و سایر عواملی که ممکن است اجرای فرد را در موقعیت‌های مختلف (یک نفره، دو نفره و چهار نفره) تحت تأثیر قرار دهند، از همانندسازی متقابل استفاده شد بدین صورت که دفعات شروع موقعیت یک نفره، دو نفره و چهار نفره یکسان بود. یکی دیگر از عوامل مؤثر بر عملکرد تحت شرایط رقابتی مختلف، سطح عملکرد گروه‌هاست. برای کنترل متغیر مورد نظر، آزمودنی‌هایی انتخاب شدند که هیچ‌گونه آشنایی قبلی با مهارت ملاک نداشتند.

برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS به روش تحلیل واریانس یک‌راهه استفاده شد. در تحقیق حاضر، سطح معنی‌داری برای همه فرضیه‌ها $\alpha = 0.05$ است.

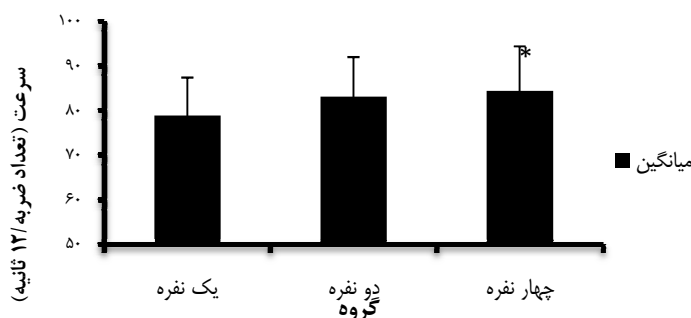
یافته‌های تحقیق

میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای تحقیق در نمودار ۱ نشان داده شده است.

پسر دانشگاه شهید بهشتی تهران تشکیل می‌دادند که از میان آن‌ها ۴۵ دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در سال ۱۳۸۸-۱۳۸۹ به صورت نمونه‌گیری در دسترس آزمودنی‌های این مطالعه را تشکیل دادند. آزمودنی‌ها یک بار به صورت یک نفره مهارت ملاک را اجرا کردند و یک بار در موقعیت دو نفره و یک بار در موقعیت چهار نفره با یکدیگر به رقابت پرداختند.

ابزار استفاده‌شده در این مطالعه تکلیف ضربه زدن (tapping) بود که ابزاری مناسب برای ارزیابی سرعت حرکت است. این آزمون روی لپ تاپ قابل اجراءست و تعداد ضرباتی که در مدت ۱۲ ثانیه با انگشت اشاره به کلید فاصله (space) زده می‌شود معیار ارزیابی سرعت افراد در نظر گرفته می‌شود.

برای اجرای این مطالعه، ابتدا سیاهه بررسی‌ای تهیه شد که در برگیرنده مواردی مانند تعداد ساعات کار با صفحه کلید کامپیوتر، دست برتر، مقطع تحصیلی و نوع آزمون (تک نفره، دو نفره، چهار نفره) بود. این سیاهه قبل از اجرای کار توسط آزمودنی‌ها تکمیل شد. سپس، از چهار لپ تاپ که این آزمون روی آن‌ها نصب شده بود برای اجرای طرح استفاده شد. برای اجرای آزمون اتاقی ساکت تدارک دیده شد که محیط، عملکرد افراد را تحت تأثیر قرار ندهد. سپس، سرعت حرکت افراد به صورت تک نفره (محیط غیررقابتی)، دو نفره (جو رقابتی کم) و چهار نفره (جو رقابتی شدیدتر)، ارزیابی شد. سطح رقابت-

نمودار ۱. نمودار مربوط به میانگین و انحراف استاندارد سه گروه علامت (*) نشان‌دهنده وجود تفاوت معنی‌دار بین گروه یک نفره و چهار نفره است.

همان‌طور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، میانگین سرعت حرکت با افزایش تعداد افراد و شدیدتر شدن جو رقابتی، افزایش می‌یابد به طوری که میانگین سرعت گروه دو نفره به‌طور چشمگیری از یک نفره و میانگین سرعت گروه چهار نفره از دو نفره بیشتر است. این تفاوت بین دو گروه یک نفره و چهار نفره به حدی است که به معنی‌داری رسیده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه به‌منظور بررسی وجود تفاوت معنی‌دار بین گروه‌ها در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. جدول تحلیل واریانس ساده

منابع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره f	سطح معنی‌داری
بین گروه‌ها	۵۸۸/۰۱۵	۲	۲۹۴/۰۰۷	۳/۲۲۵	۰/۰۴۳
درون گروه‌ها	۱۲۰۳۹/۰۸۹	۱۳۲	۹۱/۱۵۴		
کل	۱۲۶۲۰/۱۰۴	۱۳۴			

همان‌طور که مشاهده می‌شود، نتایج آزمون تحلیل واریانس تفاوت معنی‌داری بین گروه‌ها نشان می‌دهد. در ادامه، از آزمون تعقیبی ال اس دی به‌منظور مقایسه گروه‌ها و پیدا کردن محل معنی‌داری استفاده شد.

جدول ۲. نتایج آزمون ال اس دی بین گروه‌های سه‌گانه

گروه (i)	گروه (j)	میانگین تفاوت‌ها (i - j)	P
یک نفره	دو نفره	-۳/۶۶	۰/۸۶
یک نفره	چهار نفره	-۴/۸۴	۰/۰۱۴
دو نفره	یک نفره	۳/۶۶	۰/۸۶
دو نفره	چهار نفره	-۱/۱۷	۰/۵۵

بهینه استفاده می‌شود به تجارب تمرینی و سطح مهارت ورزشکار بستگی دارد (کرونین^۱ و همکاران، ۲۰۰۱)؛ بنابراین تجربه حس رقابت و محیط رقابتی برای ورزش‌هایی که این ویژگی در آنها اهمیت زیادی دارد می‌تواند نقش مهمی در موفقیت ورزشکار داشته باشد. گیل و دیتز در تحقیقی تحت عنوان «ارتباط رقابت‌جویی و پیشرفت‌گرایی برای شرکت در ورزش و فعالیت‌های غیرورزشی در دانش‌آموزان

همان‌طور که مشاهده می‌شود، نتایج آزمون تعقیبی تفاوت معنی‌داری را بین دو گروه یک نفره و چهار نفره نشان می‌دهد در حالی که این تفاوت بین گروه یک نفره و دو نفره و بین گروه دو نفره و چهار نفره معنی‌دار نیست؛ به عبارت دیگر، عملکرد افراد با افزایش تعداد افراد از یک نفر به چهار نفر به صورت معنی‌داری افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

روش‌های تمرینی که برای دستیابی به عملکرد

دبیرستانی و دانشجویان» به این نتیجه رسید که نمرات رقابت‌جویی تمییزدهنده‌ای قوی بین شرکت‌کنندگان در ورزش‌های رقابتی و غیرورزشکاران است (گیل و دیتز، ۱۹۸۸).

از طرف دیگر، ورزش می‌تواند حس رقابت‌جویی را تحت تأثیر قرار دهد؛ زیرا وارتنبرگ و مک کاجن^۱ (۱۹۹۸) همانند گیل (۱۹۹۳) در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدند که ورزشکاران هاک، در مقایسه با مردان ورزشکار تفریحی و آماتور در هر سه خرده-مقیاس انگیزش پیشرفت (رقابت‌جویی، هدف‌گرایی و پیروزی‌گرایی) نمرات بهتری کسب کردند (لاتا و ماندل^۲، ۲۰۱۰). این یافته با نتایج گیل و همکاران (۱۹۹۱) و فینکنبرگ^۳ و همکاران (۱۹۹۸) همخوانی دارد که بر برتری رقابت‌جویی ورزشکاران به غیرورزشکاران تأکید می‌کنند. لاتا و ماندلو^۴ (۲۰۱۰) در تحقیقی روی دانشجویان به این نتیجه رسیدند که بین رقابت‌جویی ورزشکاران رشته‌های انفرادی و تیمی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و ورزشکاران رشته‌های انفرادی از ورزشکاران رشته‌های تیمی رقابت جوترند در حالی که نوریخش (۲۰۰۷)، برگ^۵ و همکاران (۲۰۰۰)، استین برگ^۶ (۲۰۰۴) و هاف (۲۰۰۵) بر برتری رقابت‌جویی در رشته‌های گروهی تأکید می‌کنند. باید توجه داشت که سطح رقابت‌جویی افراد از عوامل مؤثر بر عملکرد است (حبیبی و همکاران، ۲۰۰۹) که در مطالعه حاضر به‌وسیله استفاده از آزمودنی‌های یکسان در موقعیت‌های مختلف رقابتی (یک نفره، دو نفره، چهار نفره) کنترل شد؛ بنابراین عاملی که می‌تواند در این موقعیت‌ها عملکرد افراد را تحت تأثیر قرار دهد، اثر جو رقابتی

است. همان‌طور که در قسمت مقدمه توضیح داده شد، دیدگاه‌های مختلفی درباره رقابت و رقابت‌جویی وجود دارد. دیدگاه فردمداری بر ویژگی‌های فردی تأکید دارد و آن‌ها را عامل اصلی در انگیزش می‌داند. دیدگاه موقعیت‌مداری بر موقعیت محیطی و دیدگاه تعاملی بر تعامل بین فرد و محیط تأکید می‌کند. نتایج مطالعه حاضر نیز که با کنترل عوامل فردی، موقعیت رقابتی متفاوت را عاملی مؤثر بر عملکرد افراد اعلام می‌کند با استفاده از دیدگاه موقعیت‌مداری قابل توضیح است.

اثر رقابت بر عملکرد بسیار پیچیده است (حبیبی و همکاران، ۲۰۱۰). اولین تحقیق در زمینه رقابت را تریپلت انجام داد و بیان کرد هنگامی که دوچرخه‌سواری در کنار دوچرخه‌سوار دیگر به رقابت می‌پردازد، در مقایسه با مواقعی که به تنهایی مهارت را اجرا می‌کند، عملکرد بهتری دارد (تریپلت، ۱۸۹۸). نوتبوم^۷ دریافت سطوح بالای انگیزش با کاهش اجرا همراه است (نوتبوم، ۲۰۰۱). نتایج تحقیق کر^۸ و همکاران (۱۹۹۷) این موضوع را رد کرد که موقعیت رقابتی ضعیف به عملکرد بهتر در تیراندازی منجر می‌شود. نتایج تحقیق فرزانه (۱۳۸۷) در مورد مهارت پرتاب دارت، تفاوت معنی‌داری بین گروه‌های رقابتی و غیررقابتی نشان نداد. اثر جو رقابتی بر عملکرد، ممکن است با توجه به توانایی‌های درگیر در مهارت، متفاوت باشد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد با افزایش جو رقابتی از یک نفره به چهار نفره سرعت حرکتی بهبود می‌یابد. نتایج مطالعه گروس و گیل (۱۹۸۲) و استارکز و آلارد (۱۹۸۳) نیز بهبود سرعت حرکتی را در اثر افزایش جو رقابتی نشان دادند در حالی که نتایج مطالعه گروس و گیل (۱۹۸۲) نشان داد با شدیدتر شدن جو رقابتی، دقت کاهش می‌یابد (به نقل از حبیبی، ۱۳۸۹). نتایج این مطالعه با نتایج تحقیقات استارکز و آلارد (۱۹۸۳) و گروس و گیل (۱۹۸۲) در

1. Wartenberg & McCutcheon
2. Lata & Mondello
3. Finkenber
4. Lata & Mondello
5. Bargh
6. Stinberg

7. Noteboom
8. Kerr

محیط تمرینی رقابتی، غیر رقابتی، و ترکیبی بر اکتساب و یادداری تکلیف ادراکی- حرکتی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه اصفهان.

- Adolphs, R. (2003). Investigating the Cognitive Neuroscience of Social Behavior. *Neuropsychology*. 41: 119-126.
- Ahmadi, S., Namazizade, M., Abdoli, B., Seyede Ali Nejad, A. (2009). The comprision of achivement motivation between soccer player of lower and top teams in primery Football league. *Olympic Journal*. 47(3):176. [In Persian].
- Bahram, A., Shafi zade, M. (2003). The effective competitive oriented and sport on sport oriented: investigation of interactive pattern of achievement motivation in sport. *Movement science and Sport journal*. 2:1-9. [In Persian].
- Bargh, J., A. & chartrand, T., L. (2000). The mind in the middle: a practical guide to priming and automatically research. In H. Reis and C. Handbook of research methods in social and personality psychology. PP: 253-285. Cambridge University press.
- Cronin, J., McNair P., J., Marshall, R., N. (2001). Velocity specificity, combination training and sport specific tasks. *Journal of Science and Medicine in Sport*. 4(2):168-78.
- Elizabeth, D., Sirinda, S., Compbell, L. (2005). The relation between sport orientation and athletic identity among adolescent girl and boy athletes. *Journal of sport behavior*. 28, 4. Academic Research Library.
- Emmanouil, K. (2001). Sport orientation and goal perspective of wheelchair athletes. *Human Kinetics Publisher*. Inc 19. 304-315.

مورد تأثیر مثبت جوّ رقابتی بر سرعت حرکتی همخوانی دارد؛ بنابراین، تأثیر جوّ رقابتی بر عملکرد حرکتی احتمالاً به توانایی‌های درگیر در مهارت در حال اجرا بستگی دارد و می‌تواند بر برخی مهارت‌ها تأثیر مثبت و بر برخی دیگر تأثیر منفی داشته باشد. بر این اساس، فراین^۱ و همکاران (۱۹۹۴)، بهرام و شفیع زاده (۲۰۰۳) و لیندر و کیر^۲ (۲۰۰۱) محیط رقابت را از عوامل مؤثر بر انتخاب نوع رشته ورزشی می‌دانند. این می‌تواند بدین معنی باشد که رشته‌های ورزشی مختلف، تأثیرپذیری متفاوتی از شرایط رقابتی و غیر رقابتی دارند.

نتایج مطالعه حاضر نشان می‌دهد مهارت‌هایی که در آن‌ها سرعت حرکتی اهمیت زیادی دارد با افزایش جوّ رقابتی بهبود می‌یابند؛ بنابراین با توجه به نتایج این مطالعه و مطالعات دیگری که در این زمینه ذکر شد، جوّ رقابتی از عوامل مؤثر بر عملکرد حرکتی است و باید توجه داشت شناسایی عواملی که بر عملکرد بازیکنان تأثیر می‌گذارند این امکان را برای مربی و همچنین خود ورزشکار فراهم می‌کند تا تأثیر این عوامل را بر عملکرد و اجرای مهارت‌های حرکتی تعیین کند و با بهره‌گیری از روش‌های مداخله‌ای، به تقویت نقاط ضعف خود بپردازد. همچنین بر اساس نتایج این مطالعه و سایر مطالعات ذکر شده، احتمالاً بتوان این تأثیرپذیری مهارت‌های حرکتی را از جوّ رقابتی متفاوت به توانایی‌های درگیر در آن مهارت‌ها نسبت داد. بر این اساس، انجام تحقیقات بیشتر برای اثبات فرض فوق و همچنین بررسی تأثیر سطوح مختلف رقابت‌جویی بر هر یک از این توانایی‌ها در تحقیقات آینده پیشنهاد می‌شود.

منابع:

- فرزانه، حسین. (۱۳۸۷). بررسی تأثیر سه نوع

1. Franken
2. Linder & Kerr

- Development of the Sport Orientation Questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 59 (3): 191-202.
18. Gill, D., L., Kelly, B., C., Martin, J., J., & et al. (1991). A comparison of competitive orientation measures". *Journal of Sport and Exercise psychology*. 13 (3). PP: 266-280.
 19. Gould, D., & Weinberg, R. (2003). *Foundation of sport and exercise psychology*. Human kinetics publisher, Illinois, 3.
 20. Habibi, A., Movahedy, A., Nezakatolhosseini, M., moradai, J. (2009). Effect of competitive and non competitive environment exercise on Basketball free throw learning in competitive and none competitive person. *Motor Behavior and Sport psychology journal*, 1:27-34. [In Persian].
 21. Habibi, A., Movahedy, A., Nezakatolhosseini, M., Jalali, S., moradai, J. (2010). Pairing personality characteristic competitiveness and the environment on learning a skill sport. *Learning and Development of Motor Sports*. 5:117-34. [In Persian].
 22. Half, R. (2005). Motivation in sport and work go hand in hand. www.Roberthhalf.com.au/Press_corner/AUS/RHF/2005/motivation_and_Sport.pdf.
 23. Jones, G., & Swain, A. (1992). Intensity and direction as dimensions of competitive state anxiety and relationship with competitiveness. *Perceptual and Motor skills*. (2) 467-472.
 24. Kerr, J., H., Yoshida, H., Hirata, C., Takai, K., Yamazaki, F. (1997). Effects on archery performance of manipulating met motivational state and felt arousal. *Perceptual Motor Skills*. 84 (3). pp: 819-828.
 9. Farzanegi, P., Azarbajejani, M., Ebrahimpoor, Z. (2010). Effect of competional stress on salivary dehydroepiandrosterone, cortisol in female Handballists. *tabib e Shargh J Zahedan Uni Med Sci Health Serv*. 4: 22-27. [In Persian].
 10. Finkenber, M., E., Moode, F., M., & JAMES, M., D. (1998). Analysis of sport orientation of female collegiate athletes. *Perceptual and motor skills*, 86 (2), 647-650.
 11. Franken, R., E., Hill. R., Kier, S., J. (1994). Sport interest as predicted by the personality measures of competitiveness, mastery, instrumentality, expressivity and sensation seeking. *Personality and individual difference*. 14 (4), PP: 467-476.
 12. Freeston, J., Rooney, K. (2008). Progressive velocity throwing training increases velocity without detriment to accuracy in sub-elite cricket players: A randomized controlled trial. *European Journal of Sport Science*. 8(6): 373-8.
 13. Gallese, V. (2003). The manifold nature of interpersonal relations: the quest for a common mechanism. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London Series B: Biological Sciences*. 358(1431): 517 .
 14. Gallese, V., Goldman, A. (1998). Mirror neurons and the simulation theory of mind-reading. *Trends in cognitive sciences*. 2(12): 493-501.
 15. Gill, D., L. (1988). Gender differences in competitive orientation and sport participation. *J, Sport psycho*. 145-159.
 16. Gill, D., L. (2000). *Psychological dynamics of sport and exercise*, 2nd ed., Human Kinetics. PP: 112-115.
 17. Gill, D., L., Deeter, T., E. (1988).

- sport Behavior (JSB. 23 (4). PP: 407-422.
33. Triplett, N. (1898). The dynamogenic factors in pacemaking and competition. *The American journal of psychology*. 9(4): 507-33.
34. Wartenberg, L., McCutcheon, L. (1998). Further reliability and validity data on the Sport Orientation Questionnaire. *JOURNAL OF SPORT BEHAVIOUR*. 21:219-21.
35. Weinberg, R., & Gold, D. (1995). *Foundation of sport and exercise psychology*. Second edition. Chapter 8. 108-109.
36. Yusefi, B., Tahmasebi, V., Hasani, Z. (2010). The Comparison of the Intensity of Pre-Competition Perceived Emotion in Athletes with Type A and B Behavior Patterns. *Journal of Sport Management*. 5: 89-103. [In Persian].
25. Lata, J., Mondello, M. (2010). An Analysis of Goal Achievement Orientation and Sport Morality Levels of Division IA Nonrevenue Collegiate Athletes. *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*. 4(1): 69-94.
26. Linder, K., J., Kerr, J., H. (2001). Met motivational orientation in sport participants and non-participants. *Personality and individual difference*. 30 (5), PP: 579-773.
27. Magouritsa, G., Kokaridas, D., Hassadra, M., Perkos, S., Tsapatos, S., & Davos, A. (2004). Sport Orientation of Wheelchair Basketball Athletes. *Department of Physical Education and Sport Science, University of Thessaly, Hellas*, 2(1), 67-72.
28. Noteboom, J., T., Fleshner, M., Enoka, R., M. (2001). Activation of the arousal response can impair performance on a simple motor task. *J Apply physiology*. 91 (2).pp:821-831.
29. Nourbakhsh, P., Zarghami, M., & Hasani, S. (2007). A comparison study of sport orientation between female and male university athlete students in individual and team sports in seventh sport Olympiad and its relationship with competitive motives. *HARAKAT*, 30(103), 12. [In Persian].
30. Rizzolatti, G., Fadiga, L., Gallese, V., Fogassi, L. (1996). Premotor cortex and the recognition of motor actions. *Cognitive brain research*. 3(2):131-41.
31. Rizzolatti, G., Fadiga, L., Matelli, M., Bettinardi, V., Paulesu, E., Perani, D., et al. (1996). Localization of grasp representations in humans by PET: 1. Observation versus execution. *Experimental brain research*. 111(2): 246-52.
32. Stinberg, G., M. (2004). The benefits to sport achievement when a multiple goal orientation is emphasized. *Journal of*